

کتابشناسی تیزهوشان از منابع آلمانی (۱۱)

فعالیت‌های آموزشی

«قسمت سوم»

جواداژه‌ای

در دو شماره قبل مجله، چکیده برخی از عناوین کتب و مقالات مرتبط با «فعالیت‌های آموزشی» از منابع آلمانی ملاحظه شد. در این شماره چکیده‌های دیگری از این منابع معرفی می‌گردد.

○ ○ ○

○ درباره تیزهوشی *

کلیدواژه‌ها: خط مشی تربیتی، تربیت تیزهوش، انفرادی کردن، انتقاد؛ فعالیت‌های آموزشی؛ کلاس خاص؛ سوئیس
در این مقاله نظری، انتقادی به نوشته «اکشتاین» (Eckstein) که در همان مجله (مجله معلمان سوئیس) چاپ شده است، دارد که طی آن به خطر ارزش گذاری اخلاقی بیش از حد به تیزهوشان هشدار می‌دهد. پیشنهادات تربیتی او به آموزش انفرادی منتهی می‌گردد که کاهش سطح کلاس‌ها را نیز به دنبال خواهد داشت.

* Mueller, F. S. Zum Thema Hochbegabungen. (Giftedness) In: Schweizerische Lehrzeitung, ۱۰۸. Jg., ۱۹۶۳, H. ۲۲, S. ۶۹۵-۶۹۶.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش در دبیرستان *

کلیدواژه‌ها: تربیت تیزهوش؛ تیزهوش؛ صفات شخصیت؛ فعالیت‌های آموزشی؛ کلاس خاص؛ سازمان آموزشی؛ آلمان فدرال.
نویسندگان مقاله به بیان استدلالی آموزش و پرورش تیزهوش پرداخته و معتقدند بایستی «شیوه یادگیری» تیزهوشان و «روند آموزش» آنان با یکدیگر تطابق داشته باشد. در این مقاله برخی از شیوه‌های سازماندهی - بخصوص کلاس‌های خاص - مورد بحث قرار می‌گیرد.

* Nessler, Roland; Uszkurat, Bruno (۱۹۸۴). Zur Foerderung von Hochbegabten im Gymnasium. (The education of the gifted at the grammar school.) In: Die hoehere Schule, ۳۷. Jg., H. ۵, S. ۱۴۰-۱۴۲.

○ ○ ○

○ یک کار تحقیقی هیجده ماهه بر روی تیزهوشان. نتایج یک تجربه آموزشی *

کلیدواژه‌ها: تربیت تیزهوش؛ قابلیت؛ دبستان؛ برنامه‌ها؛ آموزش خاص؛ تدریس آموزشی؛ تربیت تیزهوش؛ انتقاد؛ فعالیت‌های آموزشی؛ سیاست‌های تربیتی؛ طرح‌های آموزشی؛ آلمان فدرال - برلین.

در مقابل برنامه آموزشی تدوین شده توسط سنای برلین که بر اساس آن در مجموع ۱۲ مدرسه ابتدایی با شیوه کار جمعی جهت تیزهوشان در کلاس‌های پنجم و ششم بایستی تأسیس می‌شد، مدرسه «سیزدهمی» بر اساس درخواست آموزگاران این مدرسه در مورد نتایج مثبت این طرح، گزارشی تهیه و خواستار تربیت دانش‌آموزان بر اساس سیاست‌های آموزش عمومی کشور هستند.

* Oesterreich, Manfred; Vollmar, Wolfgang (۱۹۸۶). Achtzehn Monate Begabten-AG. Bilanz eines Schulversuchs. (The gifted Study Group-working since ۱۸ months. Results of a school-experiment.) In: Berliner Lehrzeitung, H. ۲, S. ۱۶-۱۷.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش و توسعه مدارس *

کلیدواژه‌ها: گزینش؛ شکل‌گیری مفهوم؛ قابلیت؛ تعریف؛ تمایز؛ تربیت تیزهوش؛ ابزارهای هوشی؛ تشخیص؛ انتقاد؛ ابزارها؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ کلاس خاص؛ اتریش.

در این مقاله، مؤلف مخالفت خود را با گزینش دانش‌آموزان مستعد از میان دیگر دانش‌آموزان ابراز نموده و معتقد است این گزینش براساس معیارهای اختیاری صورت می‌گیرد و برای دیگر دانش‌آموزان مضر خواهد بود. اجزای بحث وی موضوعات زیر هستند: «مشکلات ابزارهای هوشی»؛ «احتمال خطای در تشخیص»؛ «درک قوی از مفهوم تیزهوش»؛ «مشکلات ناشی از جداسازی آموزشگاهی و تصور واحد داشتن از تربیت افراد مستعد و تیزهوش».

* Olechowski, Richard (۱۹۸۷). Begabungsfoerderung und Schulentwicklung. Gifted education and school development. In: Erziehung und Unterricht, ۱۳۷. Jg., H. ۱, S. ۲-۱۱.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش در «بادن - وورتمبرگ» *

کلیدواژه‌ها: گروه‌کار؛ فعالیت‌های فوق برنامه؛ غنی‌سازی؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ نقش معلم؛ نمونه آزمایشی؛ طرح‌ریزی تربیتی؛ روش‌های تدریس؛ آلمان فدرال؛ بادن - وورتمبرگ.

نویسندگان در این مقاله از یک نمونه آزمایشی در استان «بادن - وورتمبرگ» آلمان که در آن نقش دانش‌آموزان دختر و پسر مستعد، در یک گروه کاری ویژه و فوق برنامه آموزش دیده‌اند، گزارشی ارائه می‌دهند. آنان بخصوص به «نوع سازماندهی»، «شیوه تدریس» و «نقش مربی» در آن مرکز توجه نموده‌اند.

* Pauly, Peter & Hirsch, Fritz (۱۹۸۷). Foerderung besonders befaehigter Schueler in Baden-Wuerttemberg. (۳۱ Gifted education in Baden-Wuerttemberg-a model project.) In: Schul-intern, H. ۶, S. ۲-۴.

○ تربیت تیزهوش در مدارس عمومی *

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ برنامه‌ها؛ مدرسه جامع؛ دبستان؛ مدرسه راهنمایی تحصیلی؛ دبیرستان؛ تیزهوش؛ آموزش ابتدایی؛ مدرسه متوسط؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ آموزش متوسط؛ مطالعات مستقل؛ آلمان فدرال.

نویسنده در ابتدا امکانات آموزشی دانش‌آموزان با استعداد ویژه را در مدارس مختلف آلمان از ابتدایی تا دبیرستان، مطرح نموده، ویژگی‌های هر یک را مد نظر قرار می‌دهد. در بخش دوم به صورت نمونه تلاش‌هایی که در خط‌مشی جدید تربیتی در سه ایالت صورت پذیرفته است را توصیف و ارزشیابی می‌نماید. در این بحث او به هفت مورد می‌رسد که در مجموع موانع پیشگام بودن مراکز دولتی هستند.

* Pokall, Hans-Juergen (۱۹۸۶). Foerderung besonderer Begabungen im allgemeinbildenden Schulwesen. (Educating the gifted in schools offering general education.) In: Die Foerderung Hochbegabter in der Bundesrepublik Deutschland: Probleme, Positionen, Perspektiven., Bonn: Verein Bildung und Begabung, S. ۲۹-۴۵.

○ ○ ○

○ امکانات هدایت دانش‌آموزان تیزهوش در درس ریاضی *

کلیدواژه‌ها: گروه‌سازی؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ تشخیص؛ انگیزه پیشرفت تحصیلی؛ استعداد ریاضی؛ فعالیتهای آموزشگاهی؛ تربیت سوسیالیستی؛ استعداد خاص؛ حمایت؛ روش‌های تدریس؛ آلمان شرقی (سابق).

برپایه ضرورت تربیت تیزهوشان در جامعه سوسیالیستی آلمان شرقی سابق، به گونه ای مستدل ابعاد مختلف آموزش

دانش آموزان مستعد ریاضی بیان می‌گردد: ۱. برنامه‌ها (بهینه سازی شیوه تدریس به طور کلی، پرداختن هدفدار معلمان به تک تک دانش آموزان، انگیزه دار نمودن، استفاده از تمامی تجهیزات شیوه مند)؛ ۲. ویژگیهای دانش آموزان تیزهوش؛ ۳. اجزا و عناصر دخیل در تدریس ریاضی (نمونه سؤالات).

* Reichold, Klaus; Steinhofel, Wolfgang (۱۹۸۲). *Zu einigen Moeglichkeiten der Foerderung von begabten Schuelern im Mathematikunterricht*. (Suggestions for the guidance of mathematically talented students.) In: *Mathematik in der Schule*, ۲۰. Jg., H. ۵, S. ۲۵۴-۲۶۱.

○ ○ ○

○ مدارس و کلاسهای خاص در آلمان شرقی*

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ تربیت تیزهوش؛ استعداد ریاضی؛ استعداد علوم؛ فعالیتهای آموزشی؛ کلاسهای خاص؛ مدرسه خاص؛ استعداد فنی؛ آلمان شرقی (سابق).

نویسنده در این مقاله شکلهای گوناگون جداسازی در نظام آموزشی آلمان شرقی سابق را با هدف پاسخگویی به نیازهای اجتماعی و استعدادهای فردی، بیان می‌نماید. او در این رابطه به توصیف دو نوع جداسازی می‌پردازد: تشکیل «کلاسهای خاص» - که طبق معمول وابسته به یک مدرسه عالی یا دانشگاه می‌باشد - و تشکیل «مدارس خاص» که وابسته به شرکت‌ها و مؤسسات آموزشی هستند. او دلایل ضرورت تشکیل کلاسهای خاص و مدارس خاص را در آلمان شرقی سابق بیان می‌نماید. در نهایت دیدگاه کلی بر موضوعات و ساعات تدریس فیزیک و ریاضی در مدارس خاص با گرایش فیزیک - فنی مطرح می‌گردد.

* Rohloff, Hans-Joachim (۱۹۷۰). *Spezialklassen und Spezialschulen in der DDR*. (Special classes and school in the GDR.) In: *Paedagogik und Schule in Ost und West*, ۱۸. Jg., H. ۷-۸, S. ۱۶۸-۱۷۴.

○ ○ ○

○ تیزهوشان در مدارس جامع انگلیس*

کلیدواژه‌ها: تمایز؛ غنی‌سازی؛ برنامه‌ها؛ تربیت تیزهوش؛ تشخیص؛ فعالیتهای آموزشی؛ نظام آموزشی؛ انگلستان.

نویسنده مدیر یک مدرسه جامع در انگلستان است. او به بیان شناسایی روشمند دانش آموزان مستعد از طریق معلمان می‌پردازد؛ با توجه به گستره عنوان تیزهوشی در نظام آموزشی بریتانیا (حدود ۱۰ درصد دانش آموزان). آموزش ویژه این دانش آموزان با یک جداسازی زودرس و قوی در مدارس جامع انگلیس به صورت منسجم صورت می‌پذیرد. دانش آموزان مستعد، دوره های خاص آموزشی را طی می‌کنند و تا حدودی با یک تسریع تحصیلی، امتحانات را زودتر از دیگران پشت سر می‌گذارند. در مقایسه با این مدارس، نویسنده به جایگاه مدارس دیگر که آموزش تیزهوشان را به عهده دارند می‌پردازد، در نهایت، امکانات جداسازی در مدارس جامع و سه برنامه غنی‌سازی محتوای درسی تیزهوشان بیان می‌شود.

* Roy, Walter: *Hochbegabte in der englischen Gesamtschule*. (Gifted students in the Comprehensive Schools.) In: *Internationaler Arbeitskreis Sonnenberg* (Hrg), *Hochbegabte in unserem Bildungssystem*, Braunschweig:

○ ○ ○

○ یک نمونه تربیتی زیستی برای افراد تیزهوش. یک دگرگونی در نظام «آموزشی - یادگیری» بن*

کلیدواژه‌ها: تسریع تحصیلی؛ نظام آموزش - یادگیری بن؛ فعالیت گروهی؛ تیزهوش؛ تربیت تیزهوش؛ تشریک مساعی؛ تدریس همسالی؛ فعالیتهای آموزشی؛ خودنظارتی دانش آموز؛ آلمان فدرال.

براساس نمونه «مطالعه و بررسی جوانان مستعد ریاضی» در آمریکا، نکات انتقادآمیز برنامه‌های «تسریع تحصیلی» که بیانگر مفهوم نمونه تربیت زیستی است، مطرح می‌گردد: نوجوان در یک «فعالیت گروهی» جای می‌گیرد و بر اساس شرایط متغیر پیرامون خود به اتخاذ

شیوه‌های پیچیده فکری ترغیب می‌شود. در نظام «آموزشی-یادگیری بن»، در گروه‌های کوچکتر براساس آموزش و یادگیری مشارکت‌آمیز، آموزش انفرادی مجاز شمرده می‌شود. محور اصلی این شیوه آموزشی، آموزش «همسال خصوصی» و واگذاری نقش معلمین به دانش‌آموزان مستعد است. این شیوه تا کنون جهت آموزش ویژه دانش‌آموزان خارجی مورد آزمایش قرار گرفته است و جهت تحول در یکپارچگی تیزهوشان پیشنهاد گردیده است.

* Rueppell, Hermann (۱۹۸۱): *Ein oekologisches Foerderungsmodell fuer Hochbegabte. Eine Modifikation des Bonner Lehr-Lern-Systems.* (An ecological education model for the gifted and talented. A modification of the Bonn "teaching-learning-system.") In: Wiczekowski, Wilhelm u.a. (Hrg.), *Das hochbegabte Kind.*, Duesseldorf: Schwann, S. ۱۷۱-۱۸۱.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش در مدارس و کلاس‌های خاص *

کلیدواژه‌ها: تربیت تیزهوش؛ مدرسه خاص؛ کلاس خاص؛ شوروی (سابق)؛ مجارستان؛ چکسلواکی.

مقاله گزارشی کوتاه درباره تربیت تیزهوش (خصوصاً در مدارس و کلاس‌های خاص) در چند کشور سوسیالیستی (سابق) است.

* Saro, Gerd J. (۱۹۸۲). *Foerderung von Begabungen durch Spezialschulen und-klassen.* (Education of the gifted in special schools and classes.) In: *Deutsche Lehrerzeitung*, ۲۹. Jg., H. ۱۱, S. ۸.

○ ○ ○

○ جنبه‌های آماده‌سازی دانش‌آموزان مدارس متوسطه شوروی (سابق) برای مطالعه *

کلیدواژه‌ها: تربیت تیزهوش؛ پذیرش دانشگاہی؛ نظام آموزشی؛ فعالیت‌های آموزشی؛ کلاس‌های خاص؛ مدرسه خاص؛ شوروی (سابق).

باتوجه به امکانات و ترغیب در جامعه شوروی سابق در کنار مسایل اساسی و محتوایی آموزش پیش‌دانشگاهی و چارچوب آموزش عمومی، بیش از همه به تدابیر آموزشی شناخته شده در زمینه‌های: دروس اختیاری؛ فوق برنامه و آموزش‌های فرامدرسه‌ای که در آن دبیرستان نقش مرکز هماهنگی را دارد- توجه شده است. در این رابطه نقش «کلاس‌های خاص» و «مدارس خاص» و همکاری مستقیم بین مؤسسات علمی مدارس متوسط در ایجاد آمادگی جهت پذیرش و ورود به دانشگاهها مورد بحث قرار می‌گیرد.

* Saro, Gerd J. (۱۹۸۱). *Aspekte der Studienvorbereitung sowjetischer Mittelschueler.* (Aspects on preparing soviet junior college students for studies.) In: *Vergleichende Paedagogik*, ۱۷. Jg., H. ۴, S. ۳۵۳-۳۶۷.

○ ○ ○

○ تربیت تیزهوش در مدارس اتریش *

کلیدواژه‌ها: تربیت تیزهوش؛ خط مشی تربیتی؛ شکل‌گیری مفهوم؛ همسان‌سازی موقعیت‌ها؛ نخبه‌پروری؛ تشخیص؛ نقش معلم؛ فعالیت‌های آموزشی؛ اتریش.

مؤلف قاطعانه موافق با آموزش تیزهوشان در سطح مدرسه بوده و با برقراری موقعیتی یکسان و آموزشی متناسب با ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان اصرار دارد. از نظر وی چهار بعد بایستی مورد توجه قرار گیرد: عقلی، موسیقایی، کارهای عملی و اجتماعی. در اینجا: سنجش کارآیی، نقش معلم و ویژگی‌های کودکان فوق‌العاده تیزهوش طرح گردیده است.

* Schaeffer, Gerald (۱۹۸۶). *Hochbegabtenfoerung in der Oesterreichischen Schule.* (Gifted education in the Austrian schools.) In: *Schule heute*, H. ۱۱, S. ۱۰-۱۲

○ ○ ○

○ دبیرستان تربیت بدنی در کشاکش ورزش‌های رقابتی و تربیت بدنی *

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی تربیتی؛ تربیت‌تیزهوش؛ ورزش رقابتی؛ استعداد خاص؛ مدرسه خاص؛ تیزهوشی ورزشی؛ تربیت بدنی؛ آلمان فدرال. نویسنده ضمن ارائه گزارشی از وضعیت موجود در زمینه «ورزش‌های رقابتی و دبیرستان‌های تربیت بدنی»، به عنوان انگیزه‌ای در ایجاد بحث پیرامون این مسئله، سؤالات انتقادآمیز خود را مطرح می‌سازد.

* Schmidt, Bodo (۱۹۶۷). *Das "Sportgymnasium" im Spannungsfeld von Leistungssport und Leibeserziehung*. (The "gymnasium of sports" between competitive sport and common physical education.) In: *Die Leibeserziehung*, ۱۶. Jg., H. ۱۱, S. ۳۶۰-۳۶۵.

